

Prof. JEFFREY D. SACHS

George Bush'un geleceği

Bir yönetimin çözümlere daha düşük maliyetle, Ar-Ge çalışmaları, düzenlemeler ve piyasa teşvikleri ile ulaşılabilmesi mümkün ve gerekli iken, Ortadoğu petrolleri için sorunların üzerine başarısız askeri yöntemlerle giderek, milyarlarca ve hatta potansiyel olarak trilyonlarca dolarlık bir riski göze alabiliyor olması gerçekten çok ironik

Her şey dönüp dolaşıp petrole dayanıyor. ABD ve İngiltere'nin Ortadoğu'daki sapkın müdahaleleri Arap çöllerinin derinlerine kök salmış durumda. Geçtiğimiz yüzyılın başlarında Winston Churchill, İngiliz deniz kuvvetlerini kömürden petrole yönelttiğinden beri Batılı güçler petrol akışının devamlılığını sağlayabilmek için sürekli olarak Ortadoğu'nun işlerine karıştı durdu, hükümetler devirdi ve enerji kaynakları üzerindeki sözde büyük oyuna dahil savaşlarda taraf tutmaktan geri kalmadı. Fakat oyun çoktan sona erdi çünkü eski yaklaşımlar birer birer çuvallıyorlar.

ABD ve İngiltere'nin Irak'taki hareketlerinin altında petrolden başka bir şeyler olabilir diye düşündüğümüzde gerçekler bizi geçmişe götürecektir. Başkan Bush gazetecileri günümüzden elli yıl sonrasını hayal etmeye davet ediyor. Elbette bunu yaparken aklında ne bilim ve teknolojinin geleceği, ne dokuz milyar nüfuslu küresel bir toplum, ne de iklim değişikliklerinin biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkileri var. Bunu yaparken öğrenmeye çalıştığı tek şey İslami radikallerin dünya petrolünün kontrolünü ellerinde tutup tutamayacağı.

Her ne kadar elli yıllık bir aralıkta düşünüyorsak da bu kesinlikle sıralamanın altlarında bir yerde olduğumuzu gösterir. Mesela 50 yıl içinde petrol kaynaklarını ele geçirebilmek için Saddam Hüseyin'i devirmek mevcut stratejilerin en kötüsüdür. Zira gördük ki, hükümeti Usame bin Ladin'i aramak bahanesiyle Irak savaşına gözünü diktiğinde Bush'un aklından geçen de tam olarak aynı şeydi.

Saddam'ı devirmek neo-muhafazakâr projenin yeni bir yüzyıl Amerikası için en gözde kalıcı fikriydi. Bu fikir daha 1990'larda Saddam'ın dünya petrollerinin büyük bir kısmı üzerinde hakimiyet kurma yoluna girmesiyle gündeme gelmiş ve tartışılmaya başlamıştı. Eski bakan Dick Cheney de bu korkulardan bahsetmiş ve Saddam Hüseyin'in dünya enerji kaynaklarının büyük bir parçasının kontrolünü ele geçirebilmek için büyük bir kitle imha silah cephaneliği kurduğunu iddia etmişti.

Cheney'nin gerçek diye söylediği iddiaları açıkça yanlıştan ibaretti, öte yandan onun mantığını yansıtıyordu: Saddam gibi diktatörler hayatlarını ellerindeki petrolü yerin altında tutarak değil, satarak devam ettirir. Fakat belki de Saddam elindeki petrol imtiyazlarını ABD ya da İngiliz şirketlerindense Fransız, Rus ya da İtalyan şirketlere satma hevesindeydi.

Ne olursa olsun Irak savaşı, dünya enerji kaynaklarını elli yıl içinde güvence altına almaya yetmez. Eğer birileri aşırı radikalliği körükleyerek bu kaynakları tehdit etmeye başlamışsa bu savaşı gerektirir. Aksi takdirde gerçek enerji güvenliği ne Ortadoğu'yu istila edip yerleşerek ne de bölgede uysal hükümetler kurdurarak sağlanabilir. Bu ancak küresel enerji sorununun daha derin ve kesin gerçeklerini kavramakla mümkün olabilir.

Öncelikle enerji stratejisinin üç hedefi olma-

Ne olursa olsun Irak savaşı, dünya enerji kaynaklarını elli yıl içinde güvence altına almaya yetmez. Gerçek enerji güvenliği, ne Ortadoğu'yu istila edip yerleşerek, ne de bölgede uysal hükümetler kurdurarak sağlanabilir

lı: Düşük maliyet, çeşitli kaynaklar ve büyük çapta düşürülmüş karbondioksit emisyonu. Bu ise yeni teknolojiler ve kaynaklarla birlikte büyük yatırımları gerektirir, Ortadoğu petrolleri üzerinde bir sonuna kadar savaşı değil... Büyük enerji teknolojileri ise kömürden sıvı yakıtlara yönelmeye, katran kumu ve petrol taşı kullanımına ve fosil olmayan yakıt kaynaklarındaki büyümeye bağlıdır.

Doğrusu düşük maliyetli güneş enerjisi sistemleri, çıkarma maliyeti olmayan kömür esaslı teknolojiler ve güvenilir nükleer enerji sistemleri için muhteşem bir potansiyel söz konusu. Güneşin radyasyon enerjisi şu anki mevcut enerji tüketimimizin kabaca 10 bin katına eşittir. Güneş enerjisini şimdilerde gıda üretimi, rüzgar enerjisi, hidroelektrik enerjisi, solar ısıtma sistemleri, solar elektrik sistemleri, güneş panelleri gibi temel alanlarda kullanıyoruz fakat ucuz, geniş çapta ulaşılabilir ve çevre dostu güneş enerjisinin olası kullanım potansiyeli çok daha fazla.

Kömür de güneş enerjisi gibi geniş çapta ulaşılabilir bir enerji kaynağı. Zaten ucuz fakat bir o kadar da sıvı yakıtlara göre işletme zorlukları taşır, başlı başına bir kirlilik ve sera gazı emisyonlarının kaynağıdır. Özellikle gerekli Ar-Ge yatırımları yapıldığı takdirde bütün bu sorunlar aşılabilir. Kömürün gaz haline gelmesi durumunda çok tehlikeli partiküllerin açığa çıkması söz konusudur. Bununla birlikte kömür çok ucuz bir maliyetle motorine dönüştürülebilmektedir. Bir Güney Afrika şirketi bu teknolojiyi Çin'de kurduğu büyük ölçekte bir işletmeyle hayata geçiriyor.

Nükleer enerji de ister fisyon esaslı, ister füzyon esaslı olsun, muazzam, güvenilir ve çevre dostu primer enerji kaynaklarından biridir. Burada da teknolojik engeller var fakat bunlar da üstesinden gelinebilir engeller. Tabi ki gelinen noktada büyük siyasi, düzenleyici ve güvenliğe ilişkin kaygılar var ve hepsinin de uygun bir şekilde yöneltilmiş olmaları gerekiyor.

Bir yönetimin, çözümlere daha düşük maliyetle, Ar-Ge çalışmaları, düzenlemeler ve piyasa teşvikleri ile ulaşılabilmesi mümkün ve gerekli iken; Ortadoğu petrolleri için sorunların üzerine başarısız askeri yöntemlerle giderek, milyarlarca ve hatta potansiyel olarak trilyonlarca dolarlık bir riski göze alabiliyor olması gerçekten çok ironik. Görünen o ki, enerji krizlerinin en büyüğü, ABD'nin bilimsel keşifler ve teknolojik gelişmeler yerine savaşlar üzerine kurulu dış politikasının mevcut enerjisini yanlış yerlere harcamasından kaynaklanıyor.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Mehmet Erdem Fidangül